

ferenci československých sociologů v Bedřichově u Špindlerova Mlýna (22.–26. listopadu 1966), kde se již formulovaly základy budoucího programu pravicových sil, vystoupil A. Sirácky s požadavkem, aby sociologie vycházela z jasných marxistických pozic, neizolovala se od filozofické reflexe a „usilovala o řešení závažných otázek rozvoje socialistické společnosti“. Sirácky uvedl, že „ideologičnost společenských věd vyplývá ze samého předmětu, z problémů, které jsou třídně podmíněny, a konečně i ze subjektivního postoje a role samého výzkumníka“. Na závěr svého vystoupení podtrhl, že „služba sociologie praktickým cílům a potřeba socialistického vývoje je v souladu s její vědeckostí, stranickostí (třídností) a politickou a ideologickou angažovaností“. (12)

V průběhu konsolidačního procesu ve společenských vědách a v sociologii patřil A. Sirácky spolu s K. Rychtaříkem, J. Mužíkem, L. Szantóem, V. Rumlem, L. Hrzalem, R. Richtou k prvním signatářům dokumentu *Naše cesta je leninismus* (1970), jímž se společenskovední fronta postupně přihlašovala k podpoře politiky nového vedení strany po dubnovém plénu 1969. Sám A. Sirácky šel v tomto nelehkém procesu příkladem a nejednou jako velký vlastenec prokázal svůj hluboký vztah k socialistickému společenskému zřízení.

Osobnost akademika Andreje Siráckeho v sobě dialekticky spojuje rysy vynikajícího pedagoga a vědce, příkladného komunisty a dobrého člověka. Za to vše mu patří poděkování celé společenskovední fronty, zvláště pak filozofů a sociologů.

Soudruh Sirácky již všechny dostupné počty má. Proto mu přejeme k jeho životnímu jubileu to nejceněnější – pevné zdraví a dlouhá léta.

Antonín Vaněk

Jubilejní zasedání problémové komise mnohostranné spolupráce marxistických sociologů

Od 13. do 18. května 1985 se konalo ve Varně jubilejní desáté zasedání 3. problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí. Původní název komise *Vývoj sociální struktury socialistických zemí, sociální plánování a prognózování* byl na základě návrhu minulého zasedání a schválení viceprezidentů akademií věd socialistických zemí (Sofie 1984) změněn na *Sociální procesy v socialistické společnosti*. V samotném novém názvu komise je tak vyjádřen široký teoreticko-metodologický záběr mezinárodních sociologických výzkumů, jejichž výsledky musí sloužit praxi sociálního rozvoje, budování rozvinuté socialistické společnosti ve všech účastnících zemích.

Zasedání se zúčastnilo 8 delegací: BLR, ČSSR, Kuba, MLR, NDR, PLR, RSR a SSSR. Jak je již tradicí, jeden den byl věnován zasedání ředitelů sociologických ústavů a ústavů filozofie a sociologie, kteří stáli v čele svých národních delegací. Delegace ČSSR byla vedena ředitelem Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV, profesorem dr. J. Pecnem, CSc., jejími členy byli: doc. dr. F. Charvát, DrSc., dr. ing. F. Kutta, DrSc., dr. V. Dubský, CSc. a dr. R. Roško, CSc.

V první části zasedání byla vyslechnuta zpráva o činnosti 3. problémové komise od jejího posledního zasedání (Tallin 1983), přednesená předsedou problémové komise K. Doktorem, a zprávy 4 pracovních skupin:

1. *Zemědělci a sociální otázky vesnice v socialistické společnosti* (prof. K. Krambach, NDR),
2. *Demografické procesy a sociální struktura socialistické společnosti* (prof. M. Minkov, BLR),
3. *Sociální plánování a prognózování* (F. Kutta, ČSSR),
4. *Zkušenosti výzkumů sociálních procesů* (prof. G. Osipov).

Po diskusi k předneseným zprávám bylo konstatováno, že práce komise se v letech 1981–1985 rozvíjela příznivě, o čemž svědčí celá řada publikovaných mezinárodních monografií. Zvláště byla vyzdvihnuta iniciativa sovětských a československých vědců při vydání výsledků mezinárodního komparativního výzkumu *Sbližování dělnické třídy a inženýrsko-technické inteligence socialistických zemí* (ÚFS Praha 1985, 5 dílů, cca 1400 stran).

(12) *Sociologie 1966*. Sborník z I. celostátní konference československých sociologů. Praha 1968, s. 45–48.

Na základě usnesení zasedání viceprezidentů akademií věd socialistických zemí a návrhů ředitelů ústavů a koordinátorů pracovních skupin účastníci zasedání zformovali následující strukturu problémové komise na léta 1986–1990:

1. pracovní skupina *Dynamika sociální struktury socialistické společnosti* (koordinátoři MLR, NDR):
podskupiny:
 - 1.1 *Zemědělci a sociální otázky vesnice v socialistické společnosti* (koordinátor NDR)
 - 1.2 *Vzdělání a sociální mobilita v socialistické společnosti* (koordinátor MLR)
2. pracovní skupina *Plánování a prognózování sociálních procesů* (koordinátor ČSSR)
3. pracovní skupina *Sociální faktory zvyšování efektivnosti práce* (koordinátor BLR)
4. pracovní skupina *Zkoumání veřejného mínění* (koordinátor SSSR)
5. pracovní skupina *Formování socialistického životního způsobu* (koordinátor PLR)
6. pracovní skupina *Dějiny a metodologické problémy marxisticko-leninské sociologie* (koordinátor SSSR)
podskupina:
Ukazatele sociálního rozvoje socialistické společnosti (koordinátor SSSR)
7. pracovní skupina *Demografické procesy v socialistické společnosti* (koordinátor BLR)
podskupina:
Rodina a procesy reprodukce obyvatelstva v socialistické společnosti (koordinátor SSSR).

Na základě návrhů předsedy komise a vedoucích jednotlivých pracovních skupin byl posouzen a odsouhlasen plán práce komise na léta 1986–1990, včetně vědecko-organizačních opatření týkajících se především zasedání komise a jejích skupin v příští výzkumné pětiletce.

Byly zformulovány a odsouhlaseny základní principy práce komise, včetně principů vydavatelské činnosti.

Jeden den zasedání byl věnován problematice *systému ukazatelů socialistického životního způsobu*. S referáty k tomuto tématu vystoupili: prof. Dobrijanov, V. Topalova a A. Atanasov (BLR), D. Rentsch (NDR), prof. S. Widerszpiel a Z. Sufin (PLR), prof. I. Dragan, prof. S. Kosta a I. Giordjanu (RSR) a prof. V. N. Ivanov (SSSR). Bohatá diskuse ukázala bohatost přístupů a zdůraznila význam tvorby a zdokonalování systému sociálních ukazatelů životního způsobu pro rozvoj poznání sociálního rozvoje společnosti.

Účastníci zasedání přijali pozvání Maďarské akademie věd, aby příští zasedání komise se konalo v MLR v první polovině roku 1987 s programem diskuse *problémy sociální mobility v socialistické společnosti*.

Desáté jubilejní zasedání problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí *Sociální procesy v socialistické společnosti*, které se konalo v příznivých podmínkách soudružské spolupráce, znovu potvrdilo mimořádný význam mezinárodní dělby a kooperace práce v oblasti sociologie. Jak zdůrazňovali již klasické marxismu-leninismu, kooperace práce není prostým součtem, ale mnohonásobným znásobením lidských sil, vedoucím k vysokému výslednému efektu. Deseťletá činnost problémové komise to plně potvrdila. Široká výměna znalostí a zkušeností umožnila vydat řadu kolektivních publikací a srovnávacích studií, které se stávají základem celkového zaměření a rozvoje vědecké práce v každé jednotlivé socialistické zemi budující vyspělou socialistickou společnost.

František Kutta

Seminář sekce marxistické sociologické teorie

Ve dnech 20.–22. 5. 1985 se v Kosově Hoře konal seminář sekce marxistické sociologické teorie programově orientovaný k otázkám *vztahu historického materialismu a marxisticko-leninské sociologie*. Téma patří k oněm klasickým a zřejmě věčným. Ukázalo se však, že může být plodným východiskem pro teoretickou diskusi, zvláště je-li vedena k řešení nikoli kompetenčních, nýbrž věčných teoreticko-metodologických problémů. Jednání poukázalo na řadu problémových okruhů, v nichž se vztah filozofie a sociologie realizuje, a proto je při jejich řešení nezbytné usilovat o těsnější sepětí obou disciplín. Ti, kdo od semináře neočekávali definitivní rozetnutí problému různých koncepcí předmětu sociologie, jistě nebyli zklamáni.

Na programu byly čtyři referáty a několik diskusních příspěvků. Jako první hovořil prof. K. Rychtařík (Ústav pro výzkum veřejného mínění při FSÚ, Praha)